KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi (KMUSEKAD)
KMU Journal of Social and Economic Research
Yıl/Year: 2025, 27(50): 1210-1230

Geliş/Received: 04.09.2024
Kabul/Accepted: 25.11.2025
Doi: 10.18493/kmusekad.1543765

SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME VE KALKINMA BAĞLAMINDA GÖÇ YÖNETİMİ VE TÜRKİYE

Mustafa ÖZALP[1]

Öz

Bu araştırma, Türkiye'de sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın sağlanarak, refah seviyesinin arttırılması amacıyla, ulusal ve uluslararası düzeyde etkin ve verimli bir göç yönetimi konusunda uygulanması gereken politikaları içermektedir. Araştırma, göçün etkin ve verimli politikalarla yönetilmesi durumunda devletlerin sürdürülebilir büyüme ve kalkınma süreçlerine katkı sağlayabileceği, aksi takdirde kontrolsüz ve yönetilemeyen göçün, ulusal ve uluslararası güvenlik açısından iç ve dış tehditler oluşturabileceği argümanını kapsamaktadır. Bu araştırmada, teorik çerçeve temel alınarak yorumlayıcı ve betimleyici analizlere dayalı nitel bir yöntem kullanılmıştır. Bu doğrultuda, Uluslararası Göç Örgütü ile T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı'nın çeşitli yayınları referans alınarak birincil kaynaklar kullanılmıştır. Araştırmanın ilerleyen aşamalarında ise göç yönetimi ve kalkınma ilişkisi bağlamında, farklı bilimsel makaleler, kitaplar ile ulusal ve uluslararası basın organlarında yer alan güncel haberlerden yararlanılarak veri zenginliği oluşturulmuştur. Araştırmanın temel amacı, bilimsel literatüre katkı sağlamak doğrultusunda, tarihsel olarak önemli bir göç ve transit geçiş ülkesi konumunda bulunan Türkiye'nin, kalkınma odaklı sürdürülebilir bir göç yönetimi oluşturabilmesi için atması gereken ulusal ve uluslararası düzeydeki politik, siyasal, ekonomik ve kültürel adımları ortaya koymaktır. Bu bağlamda, uluslararası düzeyde Zengezur Koridoru ve Kalkınma Yolu'nun inşasının, bölgesel istikrarı artıracağına ilişkin değerlendirmelere dikkat çekilmektedir. Ulusal düzeyde ise, başta yasal düzenlemeler olmak üzere, uygulanması gereken politik değişiklikler araştırma kapsamında ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç yönetimi, Türkiye, kalkınma, güvenlik, Zengezur Koridoru, Kalkınma Yolu
JEL Sınıflandırması: D74, F02 ve H56

MIGRATION MANAGEMENT AND TÜRKİYE IN SUSTAINABLE GROWTH AND DEVELOPMENT

Abstract

This research includes policies that should be implemented on effective and efficient migration management at national and international levels in order to ensure sustainable growth and development in Turkey and increase the level of welfare. The research covers the fact that states can contribute to sustainable growth and development processes if migration is managed with effective and efficient policies, otherwise uncontrolled and unmanaged migration can pose internal and external threats in terms of national and international security. In this research, a qualitative method based on interpretative and descriptive analyses was used based on the theoretical framework. In this direction, primary sources were used by referencing various publications of the International Organization for Migration and the Migration Administration of the Ministry of Interior of the Republic of Turkey. In the later stages of the research, data richness was created by using different scientific articles, books and current news in national and international press organs in the context of the migration management and development relationship. The main purpose of the research is to contribute to the scientific literature and to reveal the national and international political, economic and cultural steps that Turkey, which has historically been an important migration and transit country, should take in order to establish a sustainable migration management focused on development. In this context, the evaluations that the construction of the Zangezur Corridor and Development Road at the international level will increase regional stability are highlighted. At the national level, the political changes that need to be implemented, especially the legal regulations, are evaluated in detail within the scope of the research.

Keywords: Irregular migrations, Migration management, Türkiye, development, security, Zangezur Corridor, Development Road.
JEL Classification: D74, F02 ve H56

[1] Doç. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: mustafa.ozalp@yobu..edu.tr, ORCID iD: https://orcid.org/0000-0002-7311-6173

1. GİRİŞ

Göç, kısaca bir yer değiştirme hareketi olarak tanımlansa da, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve güvenlik gibi birçok unsurla doğrudan etkileşim hâlindedir. İnsanlar bir bölgeden başka bir bölgeye göç ederken yalnızca bedenlerini ve eşyalarını değil; aynı zamanda örf, âdet, gelenek, görenek, bilgi, görgü, deneyim, dini inançlar ve dillerini de beraberlerinde taşımaktadır. Bununla birlikte, göç edilen bölgenin veya devletin kültürel yapısı, dini inançları ve dil gibi değerleri de göç eden bireyler üzerinde etkili olmaktadır. Dolayısıyla göç olgusu, çift yönlü bir etkileşim süreci niteliği taşımaktadır. Karşılıklı etkileşime dayanan bu süreç, devletler ve toplumlar tarafından doğru ve etkin biçimde yönetildiğinde, sürdürülebilir kalkınma ve büyüme için önemli fırsatlar sunar. Bu durum, ilgili devlet ve toplumların refah seviyelerinin artmasına katkı sağlar. Buna karşılık, sağlıklı ve denetimli bir şekilde yönetilemeyen göç hareketleri; gettolaşma, iç huzursuzluk, toplumsal kutuplaşma ve ayrışma gibi olumsuz sonuçları beraberinde getirebilir.

Göç olgusu, insanlık tarihi kadar eskidir. İlk insanlar olarak kabul edilen Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın birbirleriyle buluşmaları ve bu buluşmanın sonucunda insan neslinin çoğalması, göç hareketiyle mümkün olmuştur. Bu bağlamda bireyler, toplumlar, milletler, devletler ve hatta medeniyetler göçle şekillenmiş ve dönüşmüştür. Diğer bir ifadeyle, insan yaşamı doğum ile ölüm arasında bireysel düzeyde de bir göç süreci içindedir. İnsan, içinde bulunduğu fiziksel evrene doğar ve yaşamının sonunda manevi olarak farklı bir varoluş evrenine göç eder. Günümüzde ise hem fiziki hem de sosyal hareketliliklerin hızla artması (küreselleşme ve bilgi teknolojilerinin yaygınlaşması), yaşadığımız yüzyılın "*göç yüzyılı*" olarak tanımlanmasına neden olmuştur. Bu durum, göçün yalnızca tarihsel değil, aynı zamanda güncel ve geleceğe yönelik etkiler bakımından da stratejik bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır (Aktel ve Kaygısız, 2018: 580). Göç ve kalkınma arasındaki ilişkiye dair literatür incelendiğinde, göçün bölgelerin ve ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel gelişimine sağladığı olumlu katkıların ön plana çıktığı görülmektedir (Genç vd., 2019: 480). Buna karşılık, sosyal medya platformlarında, haber kaynaklarında ve çeşitli siyasi partilerin söylemlerinde ise göçün genellikle olumsuz yönleri vurgulanmaktadır.

Göç yönetimi, bir ülke sınırları içerisinde göçten sorumlu idari birimlerin sürekli iletişim ve koordinasyon içerisinde kalarak, göç ve göçmenlere ilişkin kısa, orta ve uzun vadeli politikaların planlanması ve uygulanmasını kapsayan bütünsel bir süreçtir. Bu politikalar, göçmenlerin istihdam, barınma, eğitim, sağlık, kültür, sosyal uyum ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra, ülke dışından gelen kontrollü (yasal) ve kontrolsüz (yasa dışı) göç hareketlerinin etkin bir şekilde yönetimini de içermektedir. Küresel ısınma, iklim değişikliği, enerji krizi, gıda ve su kıtlığı gibi sorunlar, günümüzde uluslararası düzeyde karşı karşıya kalınan temel problemler arasında yer almaktadır. Göç olgusu da bu sorunlarla benzer biçimde ulusal sınırları aşan ve uluslararası işbirliği gerektiren çok boyutlu bir nitelik taşımaktadır. Bu bağlamda, göç yönetimi her ne kadar ulusal düzeyde şekillense de etkili ve sürdürülebilir çözümler ancak uluslararası düzeyde kurulacak işbirlikleriyle mümkündür. Dolayısıyla göç yönetimi hem ulusal hem de uluslararası boyutta ele alınması gereken stratejik bir politika alanıdır (Topcu, 2019: 52).

Uluslararası Göç Örgütü (Organization for Migration-IOM)'nün tanımlamasına göre göç yönetimi;

Devlet sınırları içerisinde yabancıların girişi ve mevcudiyetini, hem de mültecilere ve korunma ihtiyacı bulunan diğer kişilere sağlanan korumayı yönetmek üzere, sınır ötesi göçleri düzenli ve insani bir şekilde yönetmek için ulusal bir sistem içindeki çeşitli devlet kurumlarından oluşan yönetimi tanımlayan terimdir. Göç yönetimi, göçe ilişkin kilit konuları ele alacak politikaların, yasal ve idari düzenlemelerin geliştirilmesine yönelik planlı bir yaklaşım anlamına gelir (Perruchoud ve Redpath, 2013: 35). Bu tanımlamadan da anlaşılacağı üzere, sürdürülebilir bir göç yönetimi, bir devlet açısından hem iç hem de dış dinamiklerle uyumlu bir şekilde yürütülmesi gereken çok boyutlu bir süreçtir. Bu sürecin etkin bir biçimde işletilebilmesi, yalnızca ulusal politikalarla sınırlı kalmaksızın, aynı zamanda uluslararası işbirliğini de zorunlu kılmaktadır.

Toplumsal bir hareketlilik biçimi olan göç, karşılıklı kültürel etkileşimlerin yanı sıra yerleşik düzenleri zorlayan ve devletlerin sosyoekonomik kalkınmasını hem olumlu hem de olumsuz yönde

etkileyebilecek çeşitli dinamikleri beraberinde getirmektedir. Bu dinamikler, sosyal ve ekonomik kalkınmayla doğrudan ilişkili olup, insan refahının hem nedeni hem de sonucu üzerinde kalıcı etkiler bırakmakta ve göç yönetimiyle yakından bağlantılıdır (Genç vd., 2019: 480). Bir ülkede sosyal, kültürel, ekonomik, askeri ve siyasal dinamiklerin birbirini çok yönlü biçimde destekleyerek gelişmesi sonucunda; bireylerin maddi ve manevi yaşam koşullarında iyileşme sağlanması ve toplum genelinde refah düzeyinin artması, kalkınma olarak tanımlanmaktadır (Genç vd., 2019: 480).

Bu araştırmada, Türkiye'de sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın desteklenebilmesi bağlamında, göç yönetimine ilişkin Türkiye'nin ulusal ve uluslararası düzeyde nasıl bir göç politikası benimsemesi gerektiği *sorularına yanıt* aranmaktadır. Bu çerçevede, mevcut politika ve uygulamalardaki *eksiklikler tespit edilmeye çalışılmış*, bu eksikliklere yönelik *çözüm önerileri* geliştirilmiştir. *Araştırmanın temel odağı*, yüzyıllardır önemli bir göç alanı ve transit göç güzergâhı konumunda bulunan Türkiye'nin, sürdürülebilir büyüme ve kalkınma sürecinde, etkili ve verimli göç yönetimine ilişkin analizleri kapsamaktadır.

Araştırmanın *ispatlamaya çalıştığı temel hipotez* iki yönlüdür. Bunlardan;

- Birincisi etkin ve verimli politikalarla yönetilen göçün sürdürülebilir büyüme ve kalkınmayı olumlu yönde etkilediği,
- İkincisi ise yönetilemeyen kontrolsüz göçlerin, ülkelerin ulusal ve uluslararası güvenliklerine yönelik, büyük iç ve dış tehditler oluşturdu gerçeğidir.

İlgili araştırmanın kapsamı, algısal düzeyde Türkiye'de göçmenlere nasıl bir bakış açısıyla yaklaşılması gerektiği sorusu etrafında şekillenmektedir. Bu bağlamdaki temel tartışmada; göçmenlerin Türkiye'nin kalkınma sürecinde önemli bir lokomotif olarak mı değerlendirilmesi gerektiği, yoksa mevcut sosyoekonomik problemlerin başlıca kaynağı olarak mı görülmesi gerektiği sorusuna odaklanılmıştır. Araştırmada, sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda Türkiye'de göçmenlerin ulusal politikalar ve mevzuatlar çerçevesinde planlanması, kayıt altına alınması, takip edilmesi, kontrol edilmesi ve istihdam edilerek ihtiyaçlarının karşılanması sonucunda elde edilmesi beklenen yüksek faydaya yönelik önerilere ulaşılması amaçlanmıştır.

Bu araştırmada, Türkiye'nin ulusal politikalarında etkin ve verimli bir göç yönetimi oluşturabilmesi için atılması gereken temel adımlar, aşağıda özetlenmiş ve ilerleyen bölümlerde detaylandırılmıştır. Bu temel adımlar:

- Cumhurbaşkanlığı bünyesinde doğrudan göç politikalarıyla ilgilenecek yeni bir üst kurulun oluşturulması,
- Yerel yönetimlerde göçle ilgili özel birimlerin kurulması ve bu birimlerin işlevselliğini artıracak mali kaynakların sağlanması,
- Akademik ve sivil paydaşlarla iş birliğinin güçlendirilmesi ve gerekli mali kaynaklarla desteklenmesidir.

Diğer yandan, etkin ve verimli göç politikaları kapsamında, Türkiye'nin komşusu olan göç kaynağı devletler ile bu devletlerin istikrarsızlaşmasına neden olan aktörlerle yürütülmesi gereken uluslararası politikalara bu çalışmada yer verilmiştir. Göç yönetimine ilişkin dış politika bağlamında özellikle vurgulanan husus, Türkiye'nin göç aldığı ülkelerin istikrarının sağlanması amacıyla, Türkiye'nin öncülüğünde gündeme gelen Zengezur Koridoru ve Kalkınma Yolu gibi projelerin ivedilikle hayata geçirilmesinin, Türkiye için göç kaynağı olan devletlerin kalkınmasına önemli katkılar sağlayacağıdır.

Bu araştırmanın literatüre kazandıracağı en önemli sonuç çıktısı, Zengezur Koridoru ve Kalkınma Yolu gibi ulaştırma diplomasisinin dış politikada etkin ve verimli bir şekilde hayata geçirilmesi sonucunda, Türkiye'nin komşu ülkelerinin kalkınmasının sağlanacağı ve bu kalkınmanın sürdürülebilir göç yönetimi bağlamında Türkiye'ye olumlu yansıyacağıdır. Bunun temel nedeni, göç yönetiminin iç ve dış dinamiklerle doğru orantılı olmasıdır; dolayısıyla Türkiye'nin dış politikada ulaştırma diplomasisi yoluyla nüfuzunun artması, Türkiye'ye yönelik göçü azaltacaktır. Diğer yandan,

literatür açısından ikinci önemli sonuç çıktısı, ulusal politikalar kapsamında yapılacak değişikliklerle Türkiye'nin sürdürülebilir büyüme ve kalkınma hedefleri doğrultusunda etkin ve verimli bir göç yönetimine ulaşacağı yönündedir.

Bu araştırmayı diğerlerinden ayıran, yani literatüre sağladığı en önemli katkı, göç yönetimi kapsamında Zengezur Koridoru ve Kalkınma Yolu'nun birlikte ele alınmasıdır. Literatür taraması sonucunda, göç ve kalkınmaya ilişkin çok sayıda çalışmanın bulunduğu görülmekle birlikte, Zengezur Koridoru ve Kalkınma Yolu'nun hayata geçirilmesinin Türkiye başta olmak üzere, Türkiye'nin göç aldığı ülkelerin istikrarına katkı sağlayacağı ve bunun sonucunda göçün büyük ölçüde önlenebileceğine dair herhangi bir literatür çalışmasına rastlanmamıştır. Dolayısıyla, Türkiye merkezli Orta Koridor bağlamında göç ve kalkınma ilişkisini birlikte ele alan bu çalışma, Türkiye'nin göç yönetimine farklı bir bakış açısıyla yaklaşması bakımından özgün nitelik taşımaktadır.

Araştırmanın yönteminde teorik çerçeve temel alınarak niteliksel, yorumlayıcı ve betimleyici bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda, göç konusuna ilişkin Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı ve IOM tarafından yayımlanan raporlara ve göç tanımlarına ağırlıklı olarak yer verilmiştir. Teorik çalışma kapsamında ayrıca çeşitli bilimsel makaleler ile ulusal ve uluslararası basında yer alan göçmenlerle ilgili haberlerden de faydalanılmıştır. Diğer yandan, pratik bağlamda, araştırmanın yazarı olarak özellikle göçmen perspektifinden uzun yıllar Avrupa'da yaşamışlığın kazandırdığı saha deneyimleri ve gözlemler araştırmanın yöntemsel yaklaşımı içinde yer almaktadır.

2. SEBEP SONUÇ VE ETKİLERİ BAKIMINDAN GÖÇ OLGUSU

Göç olgusunun temelinde siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel, dini, hukuki ve güvenlik konuları başta olmak üzere birçok unsur vardır. İbni Haldun'a atfen söylenen bir sözde belirtildiği üzere "hiçbir sosyolojik olayın gerekçesi tek bir nedenle açıklanamaz". Göç sosyal bir hareketlik veya süreçtir. Bir göçmenin, göç sebebi sadece siyasi ya da güvenlik gibi tek bir nedenle açıklanamaz (Balun vd., 2023: 892). İnsanların gittikleri yerlerde, göçmen olarak yaşama süreçlerinde olumlu ya da olumuz birçok etkileşimler ortaya çıkmaktadır. Bu etkileşimler ise toplumlarda göçmenler üzerinden yürütülen uyum (entegrasyon) ve eritme/sindirme (asimilasyon) tartışmalarını ortaya çıkarmıştır.

Özellikle son yıllarda ekonomik bozulmaya paralel olarak göçmenler Türkiye gündeminde daha sık yer almaya başlamıştır. 2011 yılından itibaren Türkiye yoğun göç akınına uğramıştır. Gelen bu göçmenlerden çok az bir kısmı geri dönmüştür. Göç olgusu kapsamında dikkati çeken en önemli husus; bir ülkede "*göçmenlerin kalış süresi uzadıkça, kendi ülkelerine geri dönüşleri de aynı oranda azalmaktadır*". Bu sebeple etkin ve verimli göç politikalarıyla ülke içerisinde var olan göçenlerin vasıflı hale getirilmesi gerekir. Vasıflı göçmenler diğer göçmenlerin ülkeye uyum sağlamalarında çok büyük katkı sağlamaktadırlar. Diğer taraftan gerek Türkiye'deki "vasıflı vatandaşları, gerekse vasıflı göçmenleri" Batı ülkeler Türkiye'den zorla götürmemektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin ülke içerisindeki vasıflı kişileri tutamadığından dolayı gittikleri gerçeğinin farkına varılıp, bunlara yönelik önlemler alınması gerekir.

Göçmen karşıtı, ötekileştirici, kutuplaştırıcı ve ayrıştırıcı propagandalar ise toplumların yapısını temelden bölüp parçalamaktadır. Tüm bu gelişmelerin sonucunda ise ekonomik zayıflama, sosyal adaletin çökmesi gibi birçok problemler sarmalı, birbirini tetiklemektedir. Oysaki II. Dünya Savaşı sonrasındaki süreçte de Avrupa'da ekonomik kriz ve kıtlık vardı. Çünkü ülkeler savaştan yani çıkmışlardı. Günümüzde de Avrupa'da ve dünyanın genelinde derin ekonomik krizler var. Tüm bu gelişmelere paralel olarak günümüzde göçmenler, istenmeyen varlıklar olarak gösterilmektedir.

II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da büyük bir yıkım meydana gelmiştir. Bu yıkımın inşası için insan kaynaklarına ihtiyaç duyulmuştur. O yıllarda göç Avrupa'da kalkınmanın, refah seviyesinin yükselmesinin bir aracı olarak görülürken, günümüz Avrupa toplumlarında göç; büyük bir sorun olarak algılamaktadır. Avrupa toplumları mevcut geriye gidişlerinin, ekonomik zayıflamalarının ve fakirleşmelerinin sorumlusu olarak, göçmenleri hedef tahtasına oturtmuş durumdadırlar. Bu sebeple Avrupa'da son yıllarda göçmen karşıtı, ırkçı partilerin sayısı önemli oranda artmış olmakla birlikte bu partiler, yüksek düzeylerde oy almaktadırlar (Ercan ve Seymen, 2023: 31). Nitekim 6-9 Haziran 2024'te tüm AB ülkelerinde yapılan 720 milletvekilinin seçildiği, Avrupa Parlamentosu seçimleri, Avrupa'da

aşırı sağcıların güç kazandığını ve merkez siyasetin de zayıfladığını göstermektedir. Fransa, İtalya, Polonya, Avusturya, Çekya, Slovakya, Belçika, Hollanda ve Macaristan, gibi ülkelerde yapılan seçimlerde, Avrupa Parlamentosu'na yollayacakları vekil sayıları oranlarına göre, aşırı sağ partiler birinci çıkmışlardır (Birinci, 2024). Avrupa Parlamentosu'nda 7 siyasi grup vardır. Bu grupların her biri ülkelere göre değil de kendi siyasi eğilimlerine göre parlamento içerisinde ittifaklar halinde kümelenmektedirler. Avrupa Parlamentosu'nda aşırı sağcı grupların kendi içerisinde bölünmüşlüklerinden dolayı aşırı sağcılar şimdilik, Avrupa Halk Partisi, Sosyal Demokratlar ve liberallerin oluşturduğu guruplar karşısında azınlık durumda olsalar da yukarıda sayılan ülkelerin kendi iç seçimlerinde birinci çıkmışlardır. Bu sonuçlara göre AB'nin lokomotifi olarak bilinen Almanya ve Fransa'daki hükümetlerin gücü zayıflatmıştır. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron Avrupa Parlamentosu seçim sonuçlarına göre aşırı sağcıların Fransa'da birinci parti çıkması ve kendi partisinin çok yüksek düzeyde oy kaybetmesinin hemen ardından, Ulusal Parlamentoyu feshetmiş ve erken seçim kararı almıştır (Birinci, 2024).

IOM'nin göç terimleri sözlüğüne göre göç; "*Bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir Devlet içinde yer değiştirmesi. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna, mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin, aile birleşimi gibi farklı amaçlarla hareket eden kişilerin göçü de dâhildir"* (Perruchoud ve Redpath, 2013: 35).

Geçmişten günümüze gönüllü ya da gönülsüz birçok göç çeşidi meydana gelmiş olmakla birlikte; zorunlu, yasal olan ve yasal olmayan şeklinde düzenli ve düzensiz göç çeşitleri de gerçekleşmiştir. Benzer göç çeşitleri dünyada hız kesmeden artarak devam etmektedir. Bu göçlerin süresi, büyüklüğü, zamanı ve gerçekleştiği bölge ve devletler de kendi içerisinde farklılıklar arz etmektedir. Göçün sebepleri sayılamayacak kadar çok olmakla birlikte bu sebepler, ana üç başlık etrafında bütünleşmektedir. Bunların (Yılmaz ve Mecek, 2023: 12, 13, 18, 19):

- Birincisi itici sebepler,
- İkincisi çekici sebepler,
- Üçüncüsü ise hem itici hem çekici sebeplerdir.

İtici sebepler: İnsanların yaşadığı ülke ve bölgelerin güvensiz olması, barış ve huzurun bulunmaması gibi iç savaş faktörlerinin varlığıdır. Bu tür bölgelerde doğal olarak gelir adaletsizliği ve ekonomik paylaşım arasında, uçurum derecede farklılıklar vardır. Bir ülkede adil paylaşım mekanizması büyük oranda tahrip edildiğinde ekonomik çıkmazlar, siyasi kaoslar artar, bunun sonucunda da içeriden ve dışarıdan terör tehditleri ortaya çıkar. İnsanların eğitim, sağlık, barınma ve iş bulma gibi temel ihtiyaçlarının, kendi ülkelerinde karşılanamaması göç için en büyük itici sebeptir. Göçmen kaçakçılarının, göçmenleri yanlış bilgilendirip, göç edilen yerlerde daha rahat edileceği ve göç yollarının sorunsuz bir şekilde geçildiğine dair, göçmenler üzerinden ticari gelir sağlamaları da itici unsurdur. Tüm bu yaşananlar neticesinde insanlar, kendi ülkesinde can, mal ve aile güvenliklerinin tehdit altında olduğunu hissederler. Dolayısıyla insanların göç etmeleri gerektiğine dair itici unsurlar oluşur. Bu unsurlar da insanları göç etmeye ittir.

Çekici sebepler: insanların eğitim, sağlık ve ekonomi gibi birçok imkân ve olanaklardan daha iyi yararlanmak istemeleri göçün en önemli çekici sebeplerindendir. Göç için gerekli ulaşım araçlarının gelişmesi, sosyal medya gibi iletişim kanallarının yaygınlaşması ve bunun sonucunda da göç etmek isteyen insanların, göçmek istedikleri yerlerdeki refah seviyelerinin yüksekliğini önceden görebiliyor olması, göçmenler için çekici bir cazibe unsurudur. Önceden göç edenlerin, turistik amaçlı memleketlerine geldiğinde refah seviyeleri yüksek, zengin ve gösterişli bir şekilde gelmeleri gibi pek çok unsur çekici sebep olarak sayılabilir.

Hem itici hem çekici sebepler: tarımda makineleşmenin sonucunda insan gücüne kırsal bölgelerde fazla ihtiyaç duyulmaması. Buna paralel olarak şehirlerde sanayileşme ve endüstrileşmenin hızla artması. Liberalleşmeyle birlikte dünyanın giderek küçülüp bir köy haline gelmesi, dünyada devletler, milletler ve coğrafyalar arasında; mal, hizmet, sermaye ve düşünce akışkanlığının artması göçü hem itici hem de çekici kılmıştır.

İtici, çekici ve/veya hem itici hem çekici sebeplerden dolayı, farklı bir tanımlama ile göç olgusu *"kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını geçirmek üzere, tamamen veya geçici bir süre için bir iskân ünitesinden (şehir, köy gibi) diğerine yerleşmek kaydıyla yaptıkları coğrafi yer değiştirme olayıdır." (*Bimay ve Çetin, 2023: 28)

3. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ANADOLU COĞRAFYASI VE GÖÇ OLGUSU

Anadolu coğrafyasının şekillenmesinde gelenlerin, gidenlerin ve konaklayanların oluşturduğu göç unsuru çok etkili olmuştur. Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması, Batı'sında gelişmiş ülkelerin bulunması, Doğu ve Güneyinde ise gelişmemiş ülkelerin varlığı, Türkiye'yi göç çerçevesinde derinden etkilemektedir. Türkiye'nin nüfusunun Türk ve Müslüman oluşu da Türkiye'ye önemli göç akımlarının gelmesine sebebiyet vermektedir. Türkiye üzerinden Doğu ve Batı arasındaki mesafenin yakın olması gibi birçok sebepten dolayı, Anadolu coğrafyası tarih boyu hem göç almış hem de göç vermiş olmakla birlikte, önemli bir göç geçiş güzergâhı olmuştur. Günümüzde Türkiye'nin komşu ülkelerinden gelen göçmenler, Türkiye'de belirli bir miktar kalıp, Batı'ya göç etmek istemektedirler. Genel olarak göç, refah seviyesi düşük, ekonomik krizlerle boğuşan ve sosyal adaletin çok zayıf olduğu ülkelerden başlayarak; refah seviyesinin ve sosyal adaletin yüksek olduğu ülkelere doğru yapılmaktadır. Özetle günümüzde göçmenler genel olarak Batı'ya göç etmek istemektedirler. Osmanlı İmparatorluğunun güçlü olduğu ve Batı'nın zayıf olduğu dönemlerde ise Batı'dan Osmanlı'ya doğru yoğun göç akımları yaşanmıştır. Bunlar (Bimay ve Çetin, 2023: 31):

- Aşkenaz Yahudileri olarak bilinen 14. yüzyılda Bavyera'dan kaçanlar ve 1492 yılında da Seferad Yahudileri (yaklaşık 100 bin) olan İspanyol Engizisyonundan kaçıp Osmanlı'ya sığınan göçmenler,
- Polonyalı ve Macarlarların oluşturduğu bir gurup göçmenin, 19. Yüzyılda Habsburg Hanedanlığı'ndan kaçarak Osmanlı'ya sığınması,
- 1864 yılında Kafkasya bölgesinde, Ruslardan kaçarak 1 milyona yakın Müslümanın Osmalı'ya sığınmasıdır.

Osmanlı Devleti döneminde Anadolu coğrafyasına gerçekleşen göç hareketleri sıralandığında bunlar (Aktel ve Kaygısız, 2018: 587):

- 1492'de İspanya'dan binlerce Yahudi'nin göçü,
- 1699'da Macar Kralı ve eşinin Osmanlı'ya iltica etmeleri,
- 1709'da İsveç Kralıyla birlikte yaklaşık 2 bin kişilik gurubun göçü,
- 1718'de Macar Kralı II. Rakoczy Ferenc'in Osmanlı'ya ilticası,
- 1841'de Polonya Prensi Adam Czartorski'nin Osmanlı'ya iltica etmesi,
- 1849'da Macar Prensi LajosKossuth ve yanındaki yaklaşık 3 bin kişilik gurubun göçü,
- 1856-1864 yılları arasında Rus zulmünden kaçan, yaklaşık 1 buçuk milyon Kafkas Türkünün Osmanlı topraklarına göçü,
- 1877-78'de (93 Harbi) Osmanlı-Rus savaşı sonucunda yaklaşık 3 yüz bin kişinin göçü,
- I ve II. Balkan Savaşları başta olmak üzere, I. Dünya Savaşı ve kurtuluş savaşları döneminde, Osmanlı'nın Toprak kaybettiği bölgelerden, sayıları net olarak bilinmemekle birlikte milyonlarca insanın Anadolu'ya göç etmiştir.

Cumhuriyet döneminde Anadolu coğrafyasına gerçekleşen göç hareketleri sıralandığında bunlar (Aktel ve Kaygısız, 2018: 589):

- 1922-1938 yılları arasında Yunanistan'dan 384 bin kişinin göçü,
- 1923-1945 yılları arasında Balkanlar'dan 800 bin kişinin göçü,
- 1933-1945 yılları arasında Almanya'dan 800 kişinin göçü,

- 1988'de Irak'tan 51 bin 542 kişinin göçü,
- 1989'da Bulgaristan'dan 345 bin kişinin göçü,
- 1991'de I. Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'tan 467 bin 489 kişinin göçü,
- 1992-1998 yılları arasında Bosna Hersek'ten 20 bin kişinin göçü,
- 1999'da Kosova'dan 17 bin 746 kişinin göçü,
- 2001'de Makedonya'dan 10 bin 500 kişinin göçü ve
- 2011'den itibaren Arap ülkelerinde başlayan halk ayaklanmaları sonucunda, Suriyeliler başta olmak üzere farklı ülkelerden milyonlarca insanın göçünden ibarettir.

Yukarıda da ifade edildiği gibi Osmanlı Devleti de yoğun göçlere maruz kalmıştır. Özellikle devletin yoğun toprak kaybettiği son yıllarda göçmen sayısı, devlet bünyesinde giderek artmaya başlamıştır. Bu kapsamda 1860 yılında Kırım savaşı sonrasında Muhacirin Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon *"gelen göçmenleri misafir etmek, iskân yerlerini tespit ederek onları bu alanlara yerleştirmek, ev, hayvan ve tohum vermek, yevmiye bağlayıp diğer yardımları yapmak, kışlık yakacak vermek gibi görevleri yerine getirmiştir"* (Aktel ve Kaygısız, 2018: 588). Bu durumda Osmanlı devletinin göçmenleri iyi istihdam edip, yeterli düzeyde ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle göç, etkin ve verimli politikalarla yönetilebilirliği odanda fayda ve yarar sağlamaktadır. Özellikle sanayi devriminin dünyada başlaması sonucunda, kırsal bölgelerden kentlere büyük göç akımları olmuştur. Bunun dışında ülkeler arası dış göçlerde yoğunlaşmıştır. Dünyada artan bu göç hareketliliği etkin olmayan ve verimsiz politikalarla, sağlıksız yönetildiğinde aşağıdaki problemler karmaşası ortaya çıkmaktadır. Bunlar:

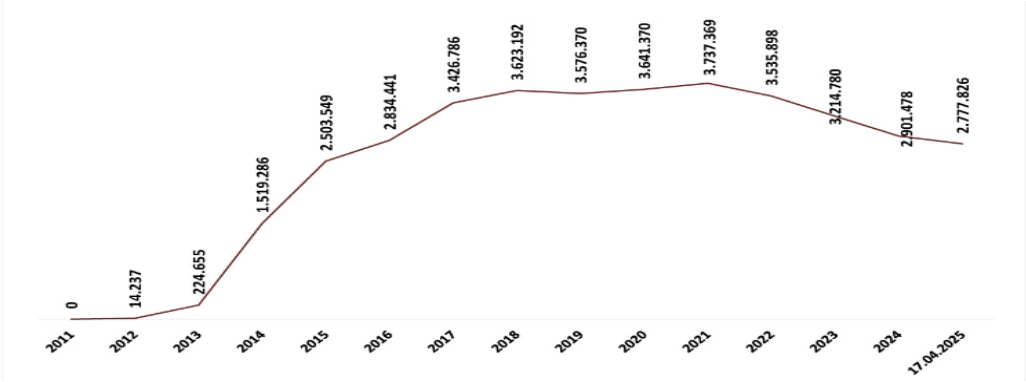
"*Nüfus dağılımında dengesizlik, yatırımların düzensizliği, konut sıkıntısı, gecekondulaşma, çarpık kentleşme, alt yapı hizmetlerinde, sağlıkta ve eğitimde yetersizlik, kültür çatışmaları, çevre sorunları, toplumsal sorunlar, istihdam gelir dağılımında dengesizlik ve işgücü, kentin yönetimi, mekânsal değişmeler, kentin kültürel yapısındaki değişmeler*" (Aktel ve Kaygısız, 2018: 590) ve benzeridir.

Osmanlı Devleti'nin yıkılmasının hemen ardından, kurulan Türkiye Cumhuriyeti büyük bir göç dalgası ile karşılaşmıştır. Karşılıklı nüfus mübadelelerini de içeren bu göç hareketliliğinde, Türkiye o yıllarda ulus devlet inşa etme doğrultusunda, ikan politikası izlemiştir. İlgili nüfus mübadeleleri de ulus devlet inşası hedefleri doğrultusunda yapılmıştır. Örneğin I. Dünya Savaşı sonrasında 1920'lerde yaklaşık 13 milyon olan Türkiye nüfusunu arttırmak için Osmanlı'nın savaş kaybettiği bölgeler olan Doğu Avrupa ve Balkanlar'dan Türkiye'ye yoğun göç akımı olmuştur. Gelenler Türk ve Sünni-Hanefi Müslümanlardır. Bunlar Çerkezler, Tatarlar ve Boşnaklar gibi Türk İslam geleneğine yakın etnik guruplardır. II. Dünya Savaşına kadar olan süreçte Türkiye'ye eski Yugoslavya, Romanya, Yunanistan ve Bulgaristan'dan yaklaşık 840 binden fazlan insan göç etmiştir. Buna karşılık nüfus mübadelesi kapsamında yaklaşık 1 milyon 200 bin kişiden oluşan Rum nüfusu ise Türkiye'den ayrılmıştır (Bimay ve Çetin, 2023: 34).

II. Dünya Savaşı sonrasında meydana gelen yıkımları inşa etmek için Avrupa ülkeleri, Türkiye başta olmak üzere birçok Orta Doğu ve Afrika ülkesinden göç almıştır. 1960'lı yılların başından itibaren Türk işçileri başta Almanya olmak üzere Avusturya, Hollanda Belçika ve Fransa gibi ülkelere göçmüşlerdir. 1973 petrol krizi sonrasında petrol fiyatlarında önemli oranda artışlar meydana gelmiştir. Bu artışlara paralel olarak birçok Arap ve Orta Doğu ülkesinde ekonomik zenginleşme oluşmuştur. 1980'leden itibaren başta Sudi Arabistan olmak üzere, körfez ülkeleri, Irak ve Libya gibi ülkelere Türkiye'den işçiler göç etmişlerdir (Bimay ve Çetin, 2023: 43).

1979 İran Devrimi sonrasında rejim karşıtı yaklaşık 1,5 milyon insan Türkiye üzerinden Batı'ya göç etmiştir. Bu durum aynı zamanda konumu itibariyle Türkiye'nin "transit göç geçiş ülkesi" olduğunun da göstergesidir. Bir ülkeden başka bir ülkeye göç etmekte olan göçmenlerin; legal ve illegal yol ve yöntemlerle çıkış ülkelerinden, ulaşmak istedikleri ülkelere gitmek için sınırlarından geçtiği üçüncü ülke ve/veya ülkelere "transit ülke" denir (Aktel ve Kaygısız, 2018: 593). Türkiye, Sovyetler

Birliği'nin 1979-1989 arasında Afganistan'ı işgali sürecinde Afganistan'dan da yoğun göç almıştır. Eski Yugoslavya devletinin dağılma sürecine girmesinin sonucunda ülkede iç istikrarsızlıklar ortaya çıkmıştır. Bu durumdan bölgede yaşayan Türkler olumsuz etkilenmiş ve bölgeden Türkiye'ye göç akını olmuştur. Diğer taraftan 1989'da Bulgaristan'dan 310 binin üzerinde Türk ve Pomak asıllı göçmen Türkiye'ye sığınmıştır. 1988'de Saddam Hüseyin'in, Halepçe'de Kürtlere yönelik katliam yapması sonucunda yaklaşık 51 bin ve 1991'de Saddam'ın Kuveyt'e saldırmasıyla başlayan, Birinci Körfez Savaşı sürecinde de yaklaşık 5 yüz binden fazla Kürt Türkiye'ye göçmüştür (Bimay ve Çetin, 2023: 44-46). Takip eden yıllarda ABD'nin 2001'de Irak'ı işgaliyle yüzbinlerce Iraklı Türkiye'ye sığınmıştır. Türkiye'ye en büyük göç akını, 2010 yılı sonunda başlayan, Arap ülkelerindeki halk ayaklanmaları sonucunda gerçekleşmiştir. Özellikle 2011'den itibaren Suriye başta olmak üzere birçok Orta Doğu ve Afrika ülkesinden, milyonlarca insan Türkiye'ye göç etmiştir. Türkiye'nin yoğun göçmen akınına maruz kalması, kamuoyunda şiddetli tartışmalara ve gerginliklere yol açmaktadır.

Grafik 1: 2012- 17.04.2025 Tarihleri Arasında Türkiye'de Bulunan Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Sayısı

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). *Geçici koruma*. https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638

1951 tarihli Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin, mülteciliğin önlenmesi sözleşmesine göre hiçbir mültecinin geri gönderilemeyeceğine ilişkin tanımlaması;

"Hiç bir taraf devlet, bir mülteciyi, ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatı ya da özgürlüğü tehdit altında olacak ülkelerin sınırlarına, her ne şekilde olursa olsun geri göndermeyecek veya iade ("refouler") etmeyecek şeklindedir (Barkın, 2014: 346).

2011 yılından itibaren göç, Türkiye'nin hem iç hem de dış politikasında tartışılan ana unsur haline gelmiştir. Bu çerçevede Türkiye'deki göçmenlerin hukuki statüleri mülteci, şartlı mülteci, ikincil koruma ve geçici koruma gibi tanımlamalarla ifade edilmeye başlamıştır.

Türkiye 1951 yılında imzaladığı Avrupa Konseyi'nin Cenevre Sözleşmesi'ne göre sadece Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerden gelen göçmenlere mülteci statüsü vermektedir. Türkiye 1951 yılında imzaladığı Cenevre Sözleşmesi'ne istinaden, Avrupa dışından gelebilecek göçmenlere coğrafi şart çekincesi koymuştur. Bu sebeple Türkiye sadece Batı ülkelerinden gelenlere mültecilik statüsü vermektedir (Kolukırık, 2014: 45).

Avrupa Konsey'ine üye ülkeleri kapsayan mültecilik tanımı;

"ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder."(T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2025).

IOM'nin göç terimleri sözlüğüne göre mülteci tanımlaması ile yukarıdaki Avrupa Konseyi'nin mülteci tanımlaması birbiriyle aynıdır.

"*Irkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi görüşleri yüzünden haklı bir zulüm korkusu nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korku yüzünden, ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişi*" (Perruchoud ve Redpath, 2013: 65).

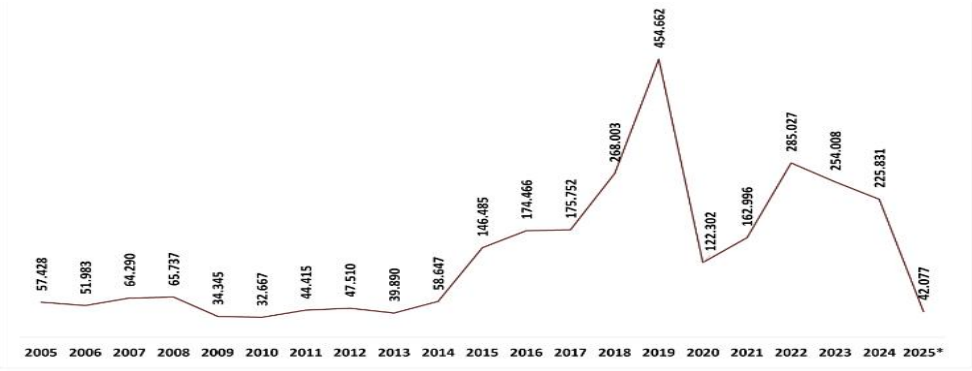
Türkiye Avrupa Konseyi dışından gelen ülkelere mültecilik statüsü vermemektedir. Sebebi ise 1951 Cenevre Sözleşmesi'dir. Türkiye'nin o yıllarda 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne coğrafi çekince koymasının temel nedenleri (Tok ve Toktaş, 2022: 5)

- Ülke ekonomisinin zor durumda olması,
- Türkiye'nin komşu ülkelerinde meydana gelebilecek olası büyük bir savaş sonucunda, kitleler halinde gelebilecek göçmenlerin tamamına mülteci statüsü vermesinin ekonomiye çok büyük hasar verebileceğindendir.

Türkiye'deki Suriyeliler, Türkiye tarafından "mülteci" olarak kabul edilmemektedirler. Bunun yerine Suriyelilerin Türkiye'deki hukuki statüsü, "geçici koruma" niteliğindedir. 1951 Cenevre Sözleşmesi'ndeki coğrafi kısıtlama günümüzde Türkiye'ye bir takım avantajlar sağlamaktadır. Bunlar: (Tok ve Toktaş, 2022, s. 5)

- "Geçici koruma statüsündeki" bir göçmen, imkânların oluşması durumunda üçüncü bir ülkeye iltica edebilmektedir.
- Fakat "mültecilerin" üçüncü bir ülkeye iltica etme hakları yoktur.
- Kitlesel olarak gelen göçmenlere, Türkiye'nin mültecilik hakkı vermesi gerektiğine ilişkin her hangi bir uluslararası anlaşma da yoktur.
- Eğer ki Türkiye kapısına gelen herkese mültecilik statüsü verirse, Avrupa Konseyi 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne istinaden, Türkiye'de bulunan mültecilik statüsündeki göçmenlerin hayat standartlarını denetleyebilir. Diğer bir ifadeyle denetleme bahanesiyle Türkiye'nin AB'ye üyelik gibi çeşitli süreçlerinde, Türkiye'ye ayak bağı olabilir.

Türkiye'de bulunan 1951 Cenevre Sözleşmesi kapsamı dışındaki göçmeler mülteci değildirler. Bu sebeple de Avrupa Konseyi ülkeleri, Türkiye'nin iç mevzuatı gereği çıkardığı şartlı mülteci, ikincil koruma ve geçici koruma statüsünde bulunan göçmenlerin; Türkiye'deki yaşam koşulları, eğitim hakları gibi konularda Türkiye'yi ne denetleyebilmektedirler ne de Türkiye'ye baskı yapabilmektedirler.

Grafik 2: 2005- 17.04.2025 Tarihleri Arasında Türkiye'de Yakalanan Düzensiz Göçmen Sayısı

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). *Düzensiz göç istatistikleri*. https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler

Türkiye'de, Suriyelilerin hukuki statüsünü tanımlayan rejime göre: *"Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir"* (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2025) şeklindedir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun (YUKK) düzenlediği yukarıdaki tanıma göre "geçici koruma" kapsamındaki göçmenler Türkiye'de geçici koruma kimlik belgesi, ikametgâh, eğitim, sağlık imkânlarından yararlanabildikleri gibi belirli şartlar sahilinde de çalışabilmektedirler (Tok ve Toktaş, 2022: 6). Fakat her ne kadar Suriye, Avrupa Konseyi'ne üye olmadığından dolayı, Suriye'den gelenlere mültecilik verilmese de geçici koruma statüsüyle, Suriyeli göçmenler, Türk iç hukukuna göre sanki uluslararası bir mülteciymiş gibi yaklaşık tüm haklardan (vatandaşlık hariç) yararlanabilmektedirler.

Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne şartlı tabi olmuş olmakla birlikte, Türkiye'nin iç hukunda göçe dair işleyişlerini belirleyen üç önemli kanun vardır. Bunlar:

- 2006'da çıkarılan 5543 sayılı İskân Kanunu,
- 2009'da çıkarılan 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu ve
- 2013'te çıkarılan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)'dur (Tok ve Toktaş, 2022: 9).

YUKK'na göre "*şartlı mülteci*": Avrupa ülkeleri dışında başka bir ülkeden Türkiye'ye göç ederek, Türkiye'den koruma talebinde bulunup, koruma başvurusu neticelenene kadar geçen süre içerisindeki ilgili göçmenin hukuki statüsü şartlı mülteci olarak tanımlanmaktadır (Tok ve Toktaş, 2022: 10).

YUKK'na göre "*ikincil koruma*": Türkiye'den uluslararası koruma talebinde bulunup, mülteci veya şartlı mülteci statülerine girmeyen yabancı ya da vatansız göçmenlere denir. Yani bir göçmene, ikincil koruma statüsünün verilebilmesi için o göçmenin daha önce Türkiye'den mülteci veya şartlı mültecilik statüsünü almamış olması gerekir (Tok ve Toktaş, 2022: 10).

Grafik 1'de görüldüğü gibi Türkiye'de 17.04.2025 tarihi itibariyle 2 milyon 777 bin 826 Suriyeli geçici koruma kapsamındadır. Grafik 2'ye göre 17.04.2025 tarihi itibariyle Türkiye'de 42 bin 77 düzensiz göçmen yakalanmıştır. Yakalanan düzensiz göçmenleri uyruklarına göre sıralandığı ilk 10 ülkeyi gösteren grafik 3'e göre sırasıyla Afganlar, Suriyeliler ve Türkmenistanlılar ilk üçte yer almaktadırlar.

4. TÜRKİYE'DE GÖÇ YÖNETİMİ VE POLİTİKALARI

Tanımsal açıdan "göç yönetimi", göçmenlerin ülkeye girmeden ve girdikten sonra ülke kurumlarının birbirleri arasında alması gereken önlemler başta olmak üzere, yapmaları gereken iş, iş yükü ve işleyiş paylaşımına denir (Aktel ve Kaygısız, 2018: 584). Bu çerçevede düzenli, öngörülebilir ve kurumlar arası işbirliğine yönelik, sürekliliğinin sağlandığı, politika stratejileri üretilmelidir. Göçmenlerin ülkeye girişleri, kalış süreleri, eğitimleri, sağlık ihtiyaçları ve iş bulabilmeleri gibi tüm süreçler göç yönetimi kapsamındadır (Arslan vd., 2023: 8). Göç olgusu yukarıdaki koşullara riayet edildiğinde ülkelerin kalkınmaları yolunda lokomotiftir. Aksi takdirde göç zaman geçtikçe çok büyük bir milli güvenli sorunu/tehdidi haline dönüşebilmektedir.

Göç olgusu gerek ulusal gerekse uluslararası alanda toplumları devletleri ve milletleri doğrudan etkilemektedir. Diğer bir ifadeyle göç küresel bir olgudur. Bu sebeple de dünyanın içerisinde bulunduğu küresel ısınma, iklim değişikliği, gıda, su, enerji, siyasal istikrarsızlık ve ekonomik kriz gibi pek çok başlık göç olgusuyla doğrudan ilişkilidir. Devletler ve toplumlar bu krizlerin üstesinden gelebilmeleri ve/veya bu krizleri daha az zararla atlatabilmeleri için küresel bir problem olan göç olgusunun çözümlerini de ancak ve ancak küresel işbirliği ile çözebilirler. Kısaca "küresel sorunların çözümü, küresel işbirliğinden geçmektedir".

Yönetme, yönlendirme, sevk ve idare etme politikaları çerçevesinde göç yönetimi büyük önem taşımaktadır. Göç problemi ve/veya göç potansiyeli; yerinde, etkin, çağın gerekliliklerine uygun, barışçıl yaşam çerçevesinde, planlanıp, uygulanıp daima kontrol edilerek yönetildiğinde ülkeler göç üzerinden

kalkınabilmektedirler. Aksi takdirde sadece yabancı düşmanlığı, kin ve nefret söylemleri etrafında yapılan kısır tartışmalar hem göçmenlere zarara vermekte hem de ülkenin kendisine zarara vermektedir. Kısaca ülkeler göçü yönetebildiklerinde göç, kalkınmanın lokomotifi olurken, yönetemediklerinde ise geriye gidişin lokomotifi olmaktadır.

İçerisinde bulunduğumuz yüzyılın koşullarına göre, göçün ülkeler ve toplumlar için kalkınmada, lokomotif unsuru olabilmesi için "göç yönetiminde uygulanması gereken" temel politikalar:

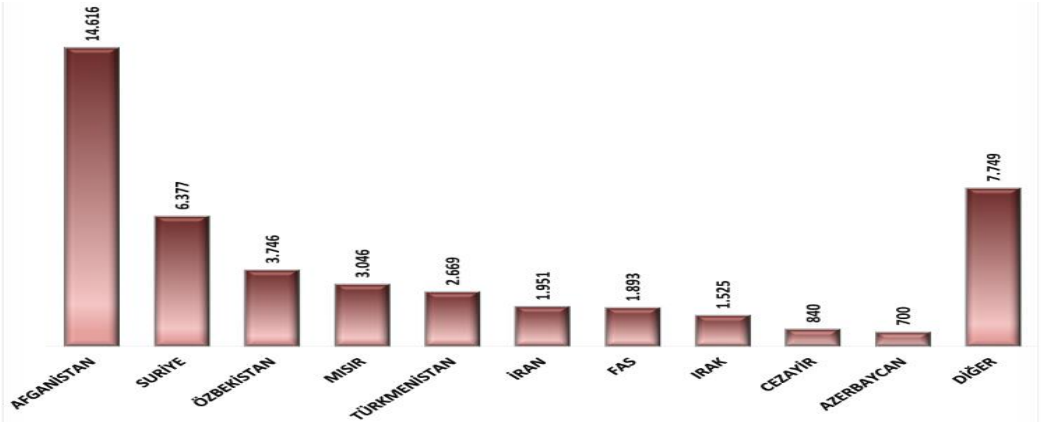
- Bir ülkenin komşularının, farklı emperyal devletler tarafından istikrarsızlaştırılmaması için öncesinden ulusal ve uluslararası alanda önlemlerin alınması,
- Ulusal ve uluslararası alanda göçmenlerin ülke sınırlarına girmeden, girme olasılığına karşı önceden önlem alınması,
- Bireysel, toplu ve kitleler halinde gelen göçmenlerin ülke sınırlarına ayak bastıkları andan itibaren çok ciddi bir şekilde kayıt altına alma sisteminin uygulanması,
- Ülkenin hangi alanlarda üretime yönelik eksikliği varsa, tespit edilip profesyonel bir şekilde göçmenlerin ilgili alanlarda, kayıtlı çalışmaları koşuluyla istihdam edilmesi,
- Göçmenlerin ülke içerisinde belirli bir bölgede kendi aralarında büyük kalabalıklar oluşturmayacak şekilde, ülkenin her yerine homojen olarak dağıtılması,
- Hangi göçmen nerde, ne iş yapıyor ve ne kadar verimli çalışıyor şeklinde ülkeye katkılarının sürekli takip edilmesi ve buna göre ülkede kalış sürelerinin uzatılması ya da ülke ile ilişiklerinin kesilmesi,
- Hiçbir göçmen kaçak çalışmayacak şekilde ne kadar göçmene iş verildiği ne kadarının işsiz olduğu ve ne kadarına sosyal yardım verildiği, ülke kamuoyu ile şeffaf bir şekilde paylaşılması,
- Göçmenlerin, ülke yerlilerine verildiği hizmet kadarıyla her türlü sağlık, eğitim ve iş ihtiyaçlarının karşılanması,
- Ülkede kaçak çalışan, hiç çalışmak istemeyen, asayiş olaylarına karışan, ülkenin milli birlik ve beraberliğine tehdit oluşturan; tüm göçmenlerin takibi sürekli yapılarak, sürekli tespit edilip, geri gönderme ve/veya ülke içerisinde en üst düzeyde cezalar verilmesi,
- Göçmen ticareti yapan veya ülke içerisinde göçmenleri kaçak çalıştıranlara yönelik, sürekli takip ve tespitlerin yapılarak en ağır cezaların verilmesi gerekir.

Türkiye 2013 yılında Suriyelilerin geri dönmeyeceğini fark etmesi üzerine 6458 sayılı YUKK'nu çıkarmıştı. Bu kanun çerçevesinde de İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüdür kurulmuştur. Bu müdürlük daha sonra başkanlık seviyesine çıkarılmıştır. Türkiye'de 81 ilde, 148 ilçede teşkilatı bulunan Göç İdaresi Başkanlığı, göç yönetimi ve politikaları hususunda en fazla yetki ve sorumluluk sahibi olan kurumdur. Diğer taraftan Türkiye'de farklı bakanlıklar bünyesinde göçmenlerle ilgilenen, göç yönetimi kapsamında çeşitli başkanlık ve müdürlükler oluşturulmuştur. Bunlar:

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde, Göç Afet ve Acil Durumlarda Psikososyal Destek Daire Başkanlığı,
- Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, Göç ve Acil Durumlarda Eğitim Daire Başkanlığı,
- Dışişleri Bakanlığı bünyesinde, Göç ve İltica Genel Müdürlüğü
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde, Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü,
- Sağlık Bakanlığı bünyesinde, Göç Sağılığı Hizmetleri Daire Başkanlığı,
- Bunların dışında AFAD ve Kızılay gibi kuruluşlar da göç hususunda çeşitli görevler üslenmektedirler (Arslan vd., 2023: 9).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı teşkilatına göre Cumhurbaşkanlığı bünyesinde, Özel Kalem Müdürlüğü ve İdari İşler Başkanlığı birimleri vardır. İdari işler başkanlığı bünyesinde 9 tane politika kurulu vardır. Bu 9 politika kurulu içerisinden 3 tanesinin (Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu, Sosyal Politikalar Kurulu ve Yerel Yönetim politikaları Kurulu) (Arslan vd., 2023: 9) görev ve yetki alanlarının bir kısmı, göç ve göçmenlere yönelik yapılan çalışmalarda diğer bakanlıklarla koordineli çalışmaktır. Ayrıca sınırların korunması, gerekli göçmen kaçakçılığının önlenmesi ve göçmenlerin ülkeye girişlerinin önüne geçilmesi gibi kolluk kuvvetlerini ilgilendiren alanlarda, Göç İdaresi Başkanlığı aşağıdaki kurumlarla eş güdümlü çalışmaktadır. Bu kurumlar (Arslan vd., 2023: 10):

- Emniyet Genel Müdürlüğü,
- Jandarma Genel Komutanlığı,
- Kara Kuvvetleri Komutanlığı,
- Sahil Güvenlik Komutanlığı'dır.

Grafik 3: Yakalanan Düzensiz Göçmenlerin Sayıları ve Uyruklarına Göre Dağılımı (il 10 Ülke 24.04.2025)

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). *Düzensiz göç istatistikleri*. https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler

Yakalanan düzensiz göçmenlerin uyruklarına göre dağılımının gösterildiği grafik 3'e göre Türkiye'de 24.04.2025 tarihi itibariyle 14 bin 616 Afganlı, 6 bin 377 Suriyeli, 3 bin 746 Özbekistanlı ve 3 bin 46 Filistinli düzensiz göçmen olarak yakalanmıştır. Düzensiz ve yasa dışı göçün önlenmesinde en etkili unsurlardan birisi de göçmen kaçakçılığı ile mücadeledir. İnsanların göç etmesinde göçmen kaçakçılarının, insanları yanlış yönlendirmeleri ve bilgilendirmeleri büyük rol oynamaktadır. Özellikle Afganlıların Türkiye'ye gelme süreçlerinde, İran'da bulunan göçmen kaçakçılarının, Afganlılara yönelik, Türkiye'de Avrupa ülkelerinden gelen fonlarla yardım dağıtıldığına dair kara propagandaların yapılması, kaçakçılık yoluyla göçmen sayısını arttırmaktadır. Grafik 4'e göre Türkiye'de 2024 yılında 13 bin göçmen kaçakçısı yakalanmıştır. Grafik 3 ve 4 incelendiğinde özellikle son yıllarda yakalanan düzensiz göçmen ve göçmen kaçakçılığında genel itibariyle sürekli bir artış söz konusudur.

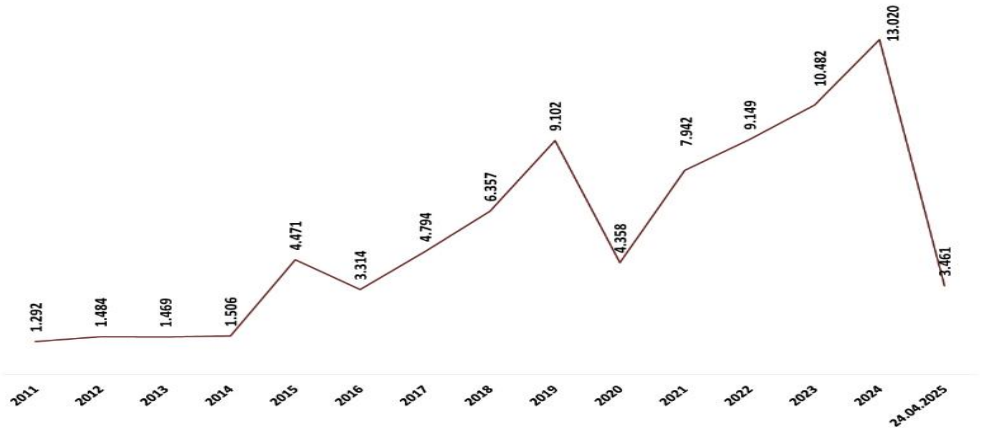
Türkiye'de yürütme erkinin başı olan cumhurbaşkanlığı ve bünyesindeki bakanlıklar nezdinde merkezi olarak, idare edilen göç yönetimine dair hukuki şekillenme eksiklileri olmasına rağmen tam olarak bitmiştir. YUKK'nu bünyesinde göç yönetimine dair (T.C. İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2025);

- Göç Danışma Kurulu,
- Uluslararası Koruma Değerlendirme Komisyonu,
- Düzensiz Göçle Mücadele Koordinasyon Kurulu ve
- Göç Politikaları Kurulu da kurulmuştur.

Türkiye'de etkili ve verimli göç yönetimi konusunda mevzuat ve işleyiş bakımından belediyelerin çok büyük eksiklikleri vardır. Belediyelerin gerek kendi sınırları içerisinde gerekse ulusal sınırlar dâhilinde göç yönetimine ilişkin yetki ve sorumlulukları tam olarak belli değildir (Aktel ve Kaygısız, 2018: 598). Hâlbuki belediyeler yerel ile bizzat birebir, merkezi yönetime oranla daha fazla temas halinde olduğundan dolayı; göç yönetimi konusunda daha fazla yetki ve sorumluluk sahibi olmalıdırlar. Bu konuda belediyelerin göç yönetiminin hangi bölümlerine, ne kadar müdahil olmaları gerektiğine ilişkin ilgili her türlü yasal, yönetmelik ve yönerge değişiklikleri yapılması gerekir. İç işleri Bakanlığı tarafından, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile koordineli çalışacak, belediyeler bünyesinde birimler oluşturulmalıdır. Göç yönetimi konusunda belediyeler bünyesinde kurulması gereken bu birimlere bütçe aktarımı sağlanmalarıdır. Belediyelerin göç yönetimine aktif katılımının sağlanmadığı bir ülkede göç, kalkınmanın bir aracı olmak yerine, problemlerin ve krizlerin aracı olmaya devem eder. Tüm bunlarla birlikte göç yönetimi çerçevesinde emniyet ve kolluk kuvvetlerinin yetkileri daha da arttırılmalarıdır. Bu iki birimin göç yönetimi sürecinde etki ve yetkilerinin daraltılması, ülke içerisinde asayiş problemlerini beraberinde getirir. Asayişin diğer bir ifadeyle güvenliğin olmadığı ve/veya giderek azaldığı bir ülkede, refah seviyesinin yükselmesinden kesinlikle bahsedilemez.

Yukarıda ifade edilenlere göre Türkiye'de göç yönetimi daha çok merkezi odaklı süreçlerle yönetilmektedir. Evet, merkezi idare göç yönetiminde etkin olması gerekir fakat bu idare ülke genelindeki yerel yönetimler (belediyeler, kasabalar, beldeler ve köyler), sivil toplum örgütleri, iş insanları ve eğitim camiasındaki bileşenleriyle devamlılığı olan koordineli çalışmalarla, yoğrularak bütünleşmesi gerekir. Aksine yönelik oluşturulan göç yönetimi, yönetilemez ve kontrolsüz, okyanus ortasında hangi yöne gideceği belli olmayan, yelkensiz bir gemiye benzer.

Türkiye göç alan ve göç veren ülke olmakla birlikte buna paralel olarak "transit göç geçiş ülkesidir". Göç hareketlerinin ve çeşitlerinin giderek arttığı Türkiye'de, göç yönetimi politikalarının cumhurbaşkanlığına direk bağlı olacağı "Göç Politikaları Kurulunun" oluşturulmasına ihtiyaç vardır (Salihoğlu, 2021).

Grafik 4: 2011- 24.04.2025 Tarihleri Arasında Türkiye'deki Göçmen Kaçakçılığı

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). *Düzensiz göç istatistikleri*. https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler

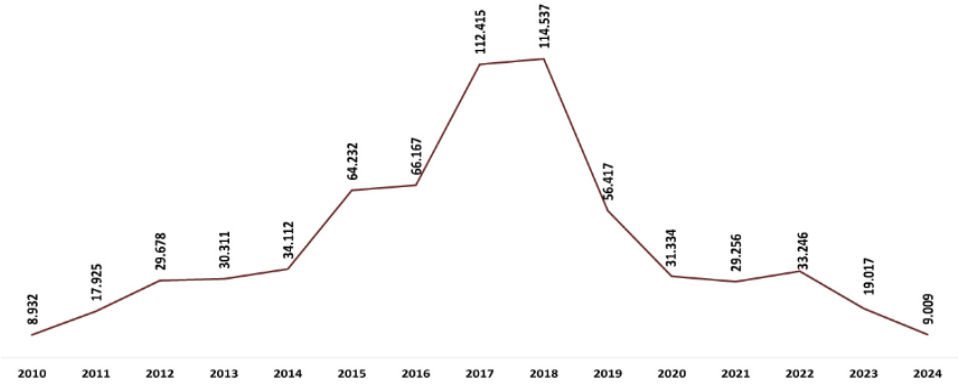
4.1. Göç Yönetiminde Uluslararası Politik Stratejiler

Sebepleri çok çeşitlilik arz eden göç, ülkeler için ulusal bir problem olduğu kadar aynı zamanda da uluslararası bir soru sorundur. Dünyanın uluslararası temel sorunları göç, iklim krizi, küresel ısınma, enerji nakil hatları ve ticaret yollarının güvenliği, gıda, su, terör(izm), bilgi çarpıtma (dezenformasyon), cinsiyetsizliğin yaygınlaştırılması ve ahlaki değerlerin tahrip edilmesidir. Tüm küresel sorunların çözümü herhangi bir ülkenin tek başına mücadele etmesiyle mümkün değildir. Uluslararası sorunların çözümü, devletlerin uluslararası işbirliğinden geçmektedir.

Örneğin AB, 10 Nisan 2024'te "Göç ve Mülteci Paktı" başlıklı bir yasayı Avrupa Parlamentosu'nda onaylamıştır. Yıllardır kendi bünyesinde göçle mücadele veren AB kendi bünyesindeki üyelerle koordinasyona devam etmektedir. Onaylanan Göç ve Mülteci Paktı; AB'nin her yıl 30 bin mülteci kabul etmesini ve bu kabul edilen mültecilerin de üye ülkelerin nüfuslarına oranla, birlik içerisinde orantılı olarak dağıtılmasını içermektedir. Bu pakt çerçevesinde herhangi bir ülkeye dağıtılan, mültecileri reddeden bir ülke, her bir mülteci için 20 bin avro para cezası ödemek zorundadır. Kısa adı Frontex olarak bilinen, AB üyesi ülkelerin dış sınırlarının yönetiminden sorumlu kurumun verilerine göre, 2023'te yaklaşık 380.000 bin kişi illegal yol ve yöntemlerle AB sınırlarından giriş yapmıştır. Bununla birlikte aynı yıl içerisinde AB'ye 1 milyondan fazla sığınma başvurusu yapılmıştır (Köse, 2024).

Grafik 5 incelendiğinde 2010 ve 2016 yılları arasında Türkiye'ye uluslararası koruma başvurusu yapan göçmen sayısında sürekli yükseliş vardır. 2017 ve 2018 yılları arasında bu sayılar zirve yapmıştır. 2018'den günümüze yönelik sürekli düşüş söz konusudur. Bu bağlamda 2024'te 9 bin kişi Türkiye'ye uluslararası koruma başvurusu yapmıştır.

Göçlerin çok büyük bir kısmı komşu ve yakın ülkelerden gelmektedir. Bir ülkenin kendi sınır güvenliğini tek başına koruması mümkün değildir. Bu sebeple bir ülke düzensiz, yasa dışı, illegal yollardan, bireysel, guruplar halinde veya kitlesel göç akımlarına maruz kalmak istemiyorsa; komşuları başta olmak üzere birçok uluslararası aktörle, uluslararası düzeyde siyasi, diplomatik, sosyokültürel, ekonomik ve askeri işbirliklerine önem vermelidir. Türkiye'nin güvenliğinin sağlanabilmesi için Suriye'nin kuzeyindeki terör bölgelerine yapılan operasyonlar yerinde ve doğru olmakla birlikte, buna paralel olarak göç yönetimi başta olmak üzere her iki ülke halklarının refah seviyelerinin yükselebilmesi çerçevesinde, Türkiye ve Suriye yönetimleri karşılıklı iş birliği ve koordinasyon halinde olmaları gerekir. Suriye'nin toprak bütünlüğü sağlanıp siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomi başta olmak üzere pek çok yünlerden kalkınması gerçekleşmediği sürece, Suriye'den Türkiye'ye göçmen akımı devam edecektir. Benzer durum Türkiye'nin hem kendi komşuları hem de kültür coğrafyasında bulunan ülkeler için de geçerlidir.

Grafik 5: 2010-2024 Yılları Arasında Türkiye'ye Yapılan Uluslararası Koruma Başvurusu

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). *Uluslararası koruma istatistikleri*. https://www.goc.gov.tr/uluslararasi-koruma-istatistikler

Bir ülkenin ulusal ve uluslararası güvenliğini, içeriden ve dışarıdan tehdit eden unsurlar siyasal, ekonomik, askeri ve kültürel araçlarla bertaraf edilmediği sürece ülke güvenliğine yönelik kontrolsüz göç ve benzeri tehditler devam eder. Bu bağlamda göç olgusunun kaynağına yönelik çok yönlü çalışmalar yürütülerek kontrolsüz göç kaynağında etkisiz hala getirilmelidir. Aksi taktirde bataklığa yönelik köklü çözümler geliştirilmediği sürece, ilgili bataklık başta insan sağlığı olmak üzere çevresel tahribata devam edecektir.

Türkiye dini, kültürel ve tarihi sorumluluklar başta olmak üzere coğrafi konumunu dikkate alarak; gerek komşu ülkeleri gerekse kültür coğrafyası ile olan ilişkilerini karşılıklı menfaat değil de kazan kazan ilişkisi çerçevesinde şekillendirmelidir. Siyasal, sosyokültürel ve ekonomik yönlerden güçlü olan Irak, Suriye ve İran gibi ülkeler öncelikle Türkiye'nin menfaatinedir. Avrupa kıtasında Fransız ve Alman ekonomilerinin günlenmesi, öncelikle kendi menfaatlerine olmuştur. Güçsüz bir Suriye (Irak, İran vs.) Türkiye'ye yönelik daima terör ve göç tehdidi oluşturur.

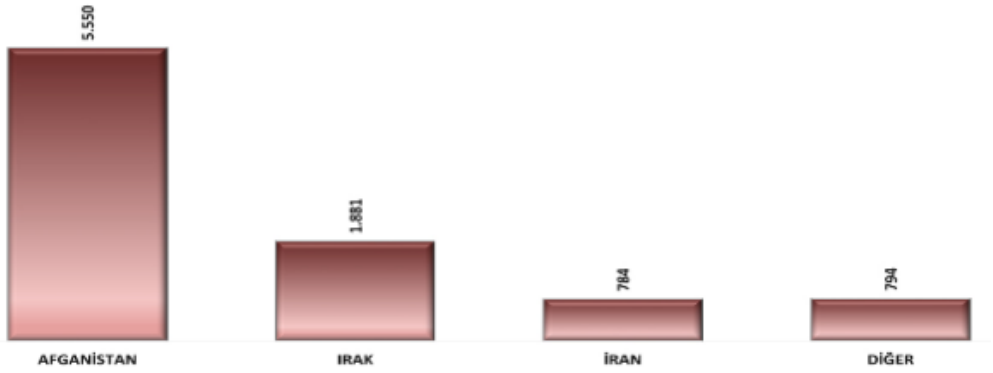
Tüm yukarıda ifade edilenlerden özetle Türkiye öncelikle kendi bölgesinde siyasal, sosyokültürel, ekonomik, askeri ve bilgi teknolojileri bakımından kalkınmaya yönelik, politik stratejiler geliştirmeli ve sürdürülebilir bir şekilde uygulamalıdır. Aynı zamanda bu politik stratejilere paralel olarak Türkiye'nin göç aldığı komşu ülkeler ve kültür coğrafyasında bulunan bölgelerin, ulusal ve uluslararası alanda kalkınmaları önemle desteklenmelidir. Bunun sonucunda karşı taraftan gelen göç ve güvenlik tehditleri bertaraf edilirken, aynı zamanda karşılıklı işbirliğine yönelik kalkınma hamleleri de artacaktır. Göç ve terör tehdidi (bataklığını) kaynağında kurutulduktan sonra, göç ve terör tehdidi üreten ülkeler güvenlik tüketen konumundan çıkıp, güvenlik üreten konuma yükseleceklerdir.

Irak'ın Basra Körfezi'ne açılan Fav Limanı'ndan başlayıp, boydan boya Irak içerisinden Türkiye'ye (Şırnak sınırı Ovaköy), oradan da Londra'ya doğru yapılması planlanan; karayolları, demiryolları, tünelleri, limanları, köprüleri ve enerji nakil hatlarının bütününü oluşturan tarihi proje "Kalkınma Yolu" olarak adlandırılmaktadır. Bu proje bölgenin huzurunun, güvenliğinin, ekonomisinin ve refahının arttırılması çerçevesinde çok büyük imkân, olanak ve kabiliyetlere sahiptir (Duman, 2024). Çin, Hindistan, Japonya ve Güney Kore gibi Asya Pasifik ülkelerinde üretilen mal, hizmet, sermayenin Batı'ya ulaştırılması kapsamında maliyeti en az ve mesafe bakımından da en kısa olan güzergâh Kalkınma Yolu rotasıdır. Irak'ın daha istikrarlı hale gelmesinin sonucunda bu rota ticaret güvenliği bakımında daha fazla tercih edilir konuma yükselecektir. Çünkü Çin mallarının büyük bir kısmı ABD kontrolünde olan Malakka Boğazı'ndan geçmektedir. Bu durum ise Çin'in kalkınması yolunda çok büyük tehdittir. Günümüzde ticaret yollarının güvenliğini sağlayamayan bir ülke ithalat ve ihracat yapamaz. İthalat-İhracat akışı kesilen bir ülke ise yok olmaya mahkûmdur.

Çin için Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru çok büyük önem taşımaktadır. Çin'in Kuzey Batı'sındaki Kaşgar'dan (Sincan Uygur Özerk bölgesi) başlayıp, Pakistan'ın en güneyindeki, Basra Körfezi'ne açılan Gwadar Limanı'na kadar olan bölge üzerinde, Çin ticaretini kesintisiz sürdürmek istemektedir. Bu çerçevede Kalkınma Yolu ve Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru, Çin için de çok büyük öneme sahiptir (Gökten, 2019: 165).

Kalkınma Yolu Projesi'nin özellikle Türkiye ve Irak önderliğinde inşa edilerek, işler hale getirilmesinin sonucunda, bölgede çok büyük ekonomik zenginleşme ortaya çıkacaktır. Bu zenginleşmeden baştan Türkiye ve Irak çok büyük kazanımlar elde edeceklerdir. Diğer taraftan da bu zenginleşme doğası gereği, Suriye ve İran bölgelerine yönelik yansımalar doğuracaktır. Tüm bu gelişmelere paralel olarak da bölge ülkelerinden kaynaklanan göç tehdidi bertaraf edilmiş olacaktır.

Benzer ilişkilerin güçlendirilmesi Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde, Türkiye'nin Kafkaslar, Orta Asya ve Hazar bölgesindeki Türk Cumhuriyetleri'ne yönelikte sağlanmalıdır. Örneğin Türkiye'nin, Türkistan coğrafyası ile siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik, etnik ve dini yönlerden birleşerek etkileşiminin artması çerçevesinde "Zengezur Koridoru" çok önemlidir (Memmedov ve Hasanoğlu, 2023: 338). Zengezur Koridoru'nun tam açılarak aktif işler haline gelmesinin sonucunda Afganistan başta olmak üzere, Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye gelen düzensiz göçmenlerin de önüne geçilecektir.

Grafik 6: Türkiye'ye Uluslararası Koruma Başvuru Yapan İlk Üç Ülke ve Sayıları (2024 yılsonu)

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). *Uluslararası koruma istatistikleri*. https://www.goc.gov.tr/uluslararasi-koruma-istatistikler

Türkiye'ye uluslararası koruma başvuru yapan ilk üç ülke ve sayılarını gösteren grafik 6'ya göre 2024 yılı sonu itibariyle Afganlar 5 bin 550 kişi ile ilk sırada yer almaktadırlar. Bu durum bölgenin refahını arttıracak olan Zengezur Koridoru'nun önemini göstermektedir.

Özellikle ABD başta olmak üzere Batılı ülkelerin, savaş endüstriler Orta Doğu ve Afrika gibi ülkelere, ihraç ettikleri silahlar üzerine kuruludur. Batılı ülkelerin bu bölgelere ihraç ettikleri silahlar, Türkiye'ye göç olarak misliyle dönmektedir. Diğer bir ifadeyle ABD'nin; Afganistan, Irak, Suriye, Sudan ve Libya gibi ülkelerde iç karışıklık oluşturup PKK/YPG/PYD/ DAİŞ ve benzeri terör örgütlerini kurmasının sonucunda, Türkiye göç istilasına uğramıştır. ABD bir taş ile iki kuş vurmaktadır. Bir taraftan Orta Doğu ülkelerine silah ihracatı yapan ABD, diğer taraftan da göç istilası üzerinden Türkiye'yi tökezletmeye çalışmaktadır. Benzer stratejiyi Rusya, Suriye ve Libya'yı işgal ederek uygulamıştır (Özkızılcık, 2023). Türkiye; Orta Doğu, Afrika, Balkanlar, Doğu Avrupa, Kafkaslar ve Türkistan coğrafyaları üzerinde bölgesel ve küresel güç olmadığı sürece, bu bölgelerden geçmişte sürekli göç aldığı gibi gelecekte de almaya devam edecektir. Çünkü bu bölgeler Türkiye'nin kültür coğrafyasıdır. Türkiye'nin bu bölgelerle tarihi, kültürel ve dini birliktelikleri vardır. Bu bölgelerin siyasal, sosyokültürel ve ekonomik kalkınmaları Türkiye'yi olumlu yönden etkilemekle birlikte, bu bölgelerde meydana gelen terör, iç karışıklıklar ve savaşlar da Türkiye'yi doğrudan olumsuz etkilemektedir (İpek, 2021: 74- 75). Türkiye kendi kültür coğrafyasını istikrarsızlaştıran başta ABD, Fransa, Rusya ve İngiltere gibi ülkelere karşı siyasal, ekonomik, askeri ve bilgi teknolojileri alanında üstünlük sağlayamadığı sürece göç almaya devem edecektir.

Göç; sebepleri, sonuçları, süreçleri ve yansımaları itibariyle çok katmanlı, çok bileşenli karma karışık bir olgudur. Çözümü ise sadece ülke sırlarına duvar örüp, elektrikli tellerle çevirmekten geçmez. Diğer bir ifadeyle ülke içerisinde göç ve göçmenlere yönelik çeşitli yasal düzenlemelerin yapılarak, belirli bir göç yönetiminin belirlenmesi yoluyla, göç probleminin çözümü asla mümkün değildir. Göç olgusu 21. yüzyılın en temel krizi olmakla birlikte, küresel köklü bir problemdir. Küresel problemlerin çözümü, küresel işbirliğinden geçmektedir. Dünya, küresel işbirliğin olmadığı bir büyük değişim ve dönüşümün arifesine girer. Dünyada kriz yoğunluğunun en fazla olduğu, dünyanın büyük buhrana girdiği dönemler; küresel krizlerin çok yoğun olduğu, topyekün büyük dünya savaşlarının ayak seslerinin duyulduğu dönemlerdir. Eğer ki dünyada küresel sorunların çözümüne yönelik küresel işbirliği azalmışsa ve/veya kalmamışsa, topyekün büyük dünya savaşı sonrasındaki döneme Türkiye kendisini iyi hazırlamalıdır. Türkiye'nin ilerleyen yıllarda kültür coğrafyasındaki ülkelerden kontrolsüz, yasadışı ve kitleler halinde göç almaması için bu coğrafyaların istikrarlı olması gerekir. Yeri ve zamanı gelip, Türkiye için uygun siyasal, ekonomik ve askeri koşullar oluştuğunda; Türkiye'nin yapması gereken temel strateji, kendi kültür coğrafyasını istikrarsızlaştıran ülkelere gerektiğinde yumuşak, gerektiğinde de sert güç kullanmasıdır. Aksi takdirde Türkiye sağlıklı bir göç yönetimine kavuşamaz. Bir ülkenin göç yönetimi hem iç hem de dış politikalarla şekillenmesi gerekir. Bu çerçevede Türkiye'yi

bölgesinde enerji ticaret merkezi yapacak, Doğu-Batı ve Kuzey-Güney ülkeleri arasında Türkiye üzerinden çok yönlü ticaretin yapılacağı, öncelikle Türkiye ve Türkiye'nin kültür coğrafyasındaki ülkelerin büyük kazanımlar elde edeceği stratejiler, ivedilikle hayata geçirilmelidir. Bu bağlamda Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP 2018 açılış), Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu (2017 açılış), Zengezur Koridoru ve Kalkınma Yolu gibi projelerin inşa edilerek, öncelikle Türkiye'nin menfaatleri doğrultusunda işletilmesi çok önemlidir. Bununla birlikte Türkiye her türlü yer altı ve yerüstü zenginliklerini kendi milli ve öz kaynaklarıyla ekonomiye kazandırabiliyor olması gerekir.

Yukarıda sayılan büyük projelerin yapımı ve işletimi esnasında Türk iş insanları, Türk şirketleri, Türk sanayicileri özetle Türk milleti sürecin neresinde yer alacaklar? Cevaplanması gereken en büyük soru işareti budur. Örneğin Çin'den çıkan trenler, geçtiği güzergâhlar boyunca mal indirip, bindirip Londra'ya kadar ticaret yaparak gidip geleceklerdir. Bu güzergâhlar boyunca (Zengezur Koridoru, Kalkınma Yolu, Kuşak Yol vs.) ithalatı ve ihracatı yapılan malların ne kadarını Tük halkı üretebiliyor olacak ve/veya bu ticari gelirlerden Türk halkı ne kadar kazanım elde edecek. Diğer bir ifadeyle Türk halkı, Türkiye üzerinden ithalat-ihracat yapan tirenler içerisinde garsonluk ve temizlik işleri gibi sektörlerde mi çalışacak, yoksa ilgili trenlerin ve içindeki malların sahibi mi olacak?

SONUÇ

İnsanın varoluşuyla doğrudan ilişkili olan göç, küresel bir olgu olmakla birlikte çeşitli dinamiklerden sürekli etkilenmektedir. Göç olgusu; nedenleri, sonuçları ve karşılıklı etkileşimleri bakımından incelendiğinde, toplumsal, ekonomik, siyasal ve çevresel birçok unsurla ilişkilidir. Özellikle son yıllarda yaşanan ekonomik bozulmalara paralel olarak, göçmenler Türkiye başta olmak üzere dünyanın toplumsal ve siyasal gündeminde daha fazla yer almaya başlamıştır. 2011 yılından itibaren Türkiye yoğun bir göç akınına maruz kalmış; bu süreçte ülkeye gelen göçmenlerin yalnızca çok küçük bir kısmı geri dönmüştür. Göç olgusu çerçevesinde dikkat çeken en önemli hususlardan biri, bir ülkede göçmenlerin kalış süresi arttıkça, kendi ülkelerine dönüş olasılıklarının aynı oranda azalmasıdır. Bu nedenle, etkin ve verimli göç politikaları aracılığıyla, Türkiye'de hâlihazırda bulunan göçmenlerin vasıflı bireylere dönüştürülmesi büyük önem arz etmektedir. Vasıflı göçmenler, hem kendi entegrasyon süreçlerinde daha hızlı uyum sağlamakta hem de diğer göçmen gruplarının topluma adaptasyonuna katkı sunmaktadır. Öte yandan, gerek Türkiye'deki vasıflı vatandaşlar gerekse vasıflı göçmenler Batılı ülkeler tarafından zorla ülkeden götürülmemektedir. Bu çerçevede, Türkiye'nin nitelikli insan gücünü kendi içinde tutmakta zorlandığı gerçeğinin farkına varılması ve bu durumun önüne geçilmesine yönelik bilimsel nitelikte yapısal tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Türkiye'nin etkin ve verimli bir göç yönetimine ulaşabilmesi, kısa, orta ve uzun vadeli stratejik delikliklerle mümkün olabilecektir. Bu bağlamda araştırma kapsamından çıkan sonuca göre, Türkiye'nin tarihsel ve kültürel mirasından hareketle, Ankara merkezli ve bilimsel gerçekçi temellere dayanan politikalar üretmesi büyük önem taşımaktadır. Söz konusu politikaların hem Türkiye'nin kendi ulusal çıkarlarını hem de kültür coğrafyasındaki ülkelerin refahını önceleyen bir yaklaşımla kurgulanması gerekmektedir. Bu tür bütüncül ve çok katmanlı stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanması durumunda, Türkiye göç ve göçmenler bağlamında daha sağlıklı, sürdürülebilir ve kapsamlı çözümler üretebilir. Dolayısıyla Türkiye'nin etkin ve verimli bir göç yönetimi sistemine kavuşabilmesi, ancak bu nitelikte bir stratejik vizyonun hayata geçirilmesiyle mümkün olacaktır.

Göç yönetimi, bir ülke içinde göçten sorumlu idari birimlerin sürekli iletişim halinde olarak, göç ve göçmenlerle ilgili kısa, orta ve uzun vadede yürütülen ve yürütülmesi gereken politikaların tümünü ifade eder. Bu politikalar, ülke içinde göçmenlerin iş, aş, eğitim, sağlık, kültür, sosyal ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra, ülke dışından gelen kontrollü ve kontrolsüz (yasal ve yasadışı) göç hareketlerinin yönetimini de kapsar. Küresel ısınma, iklim değişikliği, enerji, gıda ve su kıtlığı gibi krizler uluslararası nitelikte sorunlardır. İsrail ve ABD'nin Orta Doğu'daki saldırıları ile Ukrayna savaşının sona erdirilememesi, küresel güvenliğe yönelik yeni tehditler oluşturarak uluslararası göçü tetiklemekte ve göç krizlerinin artmasına neden olmaktadır. Uluslararası sorunların çözümü, ulusal düzeyin yanı sıra uluslararası iş birliğini de gerektirmektedir. Bu nedenle, göç yönetimi hem ulusal içerikli hem de uluslararası nitelik taşımaktadır.

Göç yönetiminden sorumlu ülke içindeki idari birimler, birbirleriyle dayanışma halinde çalışırken, bu iş birliği aynı zamanda uluslararası düzeyde de entegrasyon sağlamalıdır. Türkiye'ye yönelen göçün çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenler arasında, Türkiye'nin yakın komşusu olan ülkelerdeki iç istikrarsızlıklar ile bu istikrarsızlıkların Batılı ülkeler tarafından kışkırtılması, göç olgusuna yönelik uluslararası iş birliğini zorunlu kılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, savaş ve iç karışıklıklar nedeniyle komşu ülkelerden Türkiye'ye yönelik göç dalgaları, ulusal politikalarla Türkiye'nin tek başına çözebileceği bir durum değildir. Başta ABD, İsrail, İngiltere ve Fransa gibi ülkelerin, Türkiye'nin yoğun göç aldığı Suriye, Afganistan, Irak ve İran gibi ülkelerdeki iç istikrarı tehdit eden amaçlarına karşı Türkiye tarafından siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel ve askeri stratejiler geliştirilmelidir. Aksi takdirde, bireysel, grup veya kitleler halinde Türkiye'ye yönelen göç dalgaları, Türkiye'nin sınırlarına duvarlar örmesi ve elektrikli teller çekmesi gibi yöntemlerle tek başına engellenemez. Öncelikle, Türkiye'nin kültür coğrafyası olarak adlandırılan kendi hinterlandında bulunan ülkelerin siyasal, ekonomik ve sosyokültürel açıdan refah seviyelerinin yükselmesi, Türkiye'ye gelen göç akımlarının önlenmesi sürecinde büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, bölgesel kalkınmaya öncülük edecek Kalkınma Yolu ve Zengezur Koridoru projelerinin ivedilikle hayata geçirilmesi sonucunda refah ve istikrar artışı sağlanacaktır. Bu durum ise yasa dışı ve kontrolsüz göçün önlenmesine katkı sağlayacaktır.

Türkiye merkezli Orta Koridor bağlamında değerlendirilen Kalkınma Yolu ve Zengezur Koridoru, yalnızca birer ithalat ve ihracat güzergâhı olmanın ötesinde anlam taşımaktadır. Bu güzergâhlar üzerine inşa edilecek demiryolları, karayolları, havalimanları, köprüler, limanlar ve fiber optik kablolar aracılığıyla, bölge genelinde mal, hizmet, sermaye ve insan hareketliliğinde önemli bir artış meydana gelecektir. Söz konusu lojistik hareketlilik, bölge halklarının sosyoekonomik ve sosyokültürel entegrasyonunu da beraberinde getirecektir. Karşılıklı "kazan-kazan" ilkesine dayanan bu uyum süreci, *araştırmanın temel konusunu içeren kalkınma* için itici bir güç (lokomotif) işlevi görecektir. Nihayetinde, karşılıklı kalkınmanın sağlanması, etkili ve verimli bir göç yönetimi çerçevesinde bu *araştırmanın öngördüğü hedeflere ulaşılmasını* mümkün kılacaktır.

Küresel bir olgu olan göç, yalnızca nedenleri ve sonuçlarıyla değil, aynı zamanda ortaya çıkardığı etkiler bakımından da küresel bir karakter taşımaktadır. Göç yönetimi ise kısa vadeli değil, uzun soluklu ve çok boyutlu bir süreci ifade eder. Türkiye'nin dış politikada etkin, verimli ve sürdürülebilir bir göç yönetimi sistemine kavuşabilmesi için, komşu coğrafyalarda yer alan ülkelerin ekonomik kalkınmalarına katkı sağlayacak kısa, orta ve uzun vadeli stratejik politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, araştırma kapsamında Türkiye'nin sürdürülebilir göç yönetimi açısından uluslararası düzeyde atması gereken temel adımlara ilişkin elde edilen başlıca öneriler aşağıda sıralanmıştır. Bunlar:

- Türkiye'nin, Türkistan coğrafyasındaki Türk Cumhuriyetleri ile siyasal, ekonomik, sosyokültürel ve askeri alanlarda entegrasyonunu sağlamak amacıyla Zengezur Koridoru'nun ivedilikle inşa edilmesi,
- Çin'in öncülüğünü yaptığı Kuşak ve Yol Girişimi'nin, başta Türkiye ve Türk Cumhuriyetleri olmak üzere tüm Türk dünyasının yararına olacak şekilde, Anadolu coğrafyası üzerinden yoğun bir şekilde işlerlik kazanacak biçimde yeniden yapılandırılması,
- Başta AB olmak üzere tüm Batılı ülkelerle göç yönetimi konusunda karşılıklı çıkarlar temelinde güçlü iş birliklerinin tesis edilmesi,
- Batılı devletlerin Türkiye'yi bir "göç deposu" olarak kullanmasına kesinlikle müsaade edilmemesi,
- Türkiye'nin ulusal ve uluslararası güvenliği açısından, sınırlardaki güvenlik tedbirlerinin arttırılması,
- Suriye başta olmak üzere, Türkiye'nin komşusu olan Müslüman ülkelerle göç meselesi başta olmak üzere çeşitli alanlarda yapıcı diyalog ve iş birliği mekanizmalarının geliştirilmesi,

- Irak'ın Basra Körfezi'ne açılan Fav Limanı'ndan başlayarak kuzeye, oradan da Türkiye üzerinden Batı'ya uzanması öngörülen Kalkınma Yolu Projesi'nin hayata geçirilmesi için somut, kararlı ve cesaretli adımların atılması gerekir.

Bu *araştırma kapsamında* göç yönetimiyle ilgili olarak *vurgulanan en önemli husus*, göç olgusunun teknik, bilimsel ve demografik veriler çerçevesinde ele alınması gerektiğidir. Başka bir ifadeyle, yalnızca duygusal veya ideolojik temelli bir göçmen karşıtlığı sergilemek yerine, göçü çok boyutlu ve nesnel bir biçimde analiz etmek elzemdir. Bu bağlamda, bazı siyasal partilerin göçmen karşıtlığı söylemi üzerinden toplumu kutuplaştırma ve ayrıştırma yoluyla iktidara gelme çabalarının, toplumsal barışa ve ülke çıkarlarına verdiği zararlar da araştırma kapsamında ele alınmıştır.

Araştırmanın odak noktası, göçün etkin ve verimli politikalarla yönetilmesi durumunda, sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir lokomotifi haline gelebileceği yönündedir. Aksi takdirde, kontrolsüz ve plansız bir şekilde gerçekleşen göç hareketlerinin, ülke içinde çeşitli toplumsal huzursuzluklara yol açabileceği araştırmada ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Bu nedenle, göçmenlerin geldikleri ülkelerde veya göç ettikleri ülkelerde; istihdam, barınma, eğitim, sağlık ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının kontrollü bir şekilde karşılanması, göçün kalkınma üzerindeki olumlu etkilerini artırmaktadır. Bu bağlamda, hangi göçmenin nerede ve hangi işte çalıştığı, ne kadar gelir elde ettiği, vergi mükellefi olup olmadığı, yasa dışı faaliyetlere karışıp karışmadığı ve kamu düzenini tehdit eden asayiş olaylarına dâhil olup olmadığı gibi hususlar, devletin göç yönetimi kapsamında denetlemesi gereken temel sorumlulukları arasında yer almaktadır. Devletin ilgili kurumlarının, göçmenler üzerindeki denetim, izleme ve kontrol mekanizmalarını sürdürülebilir bir şekilde işletmeleri, etkin bir göç yönetimi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmada, etkin ve verimli bir göç yönetiminin sağlanabilmesi amacıyla, Türkiye'nin iç politikalarda atması gereken adımlara ilişkin ulaşılan başlıca öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı gibi çeşitli kamu kurumları bünyesindeki göç birimlerinin daha koordineli çalışabilmesi için, Cumhurbaşkanlığına bağlı ve göç konularına odaklanan üst düzey bir politika kurulu oluşturulmalı,
- Göç politikalarının yerelde etkin şekilde uygulanabilmesi amacıyla, belediyeler bünyesinde göçle ilgili özel birimlerin oluşturulması ve bu birimlerin işlevselliğini artıracak mali ve idari kaynakların sağlanması,
- Göç yönetimi alanında çalışan akademisyenler ile yerel, bölgesel ve ulusal ölçekte faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları arasında bilgi, görüş ve öneri alışverişine imkân tanıyacak etkinliklerin (çalıştay, forum, sempozyum vb.) artırılması gerekir.

Etik Beyanı: "Sürdürülebilir Büyüme ve Kalkınmada Göç Yönetimi ve Türkiye" başlıklı çalışmanın; herhangi bir kurum kuruluş, kişi ve kişilerle çıkar çatışması bulunmadığından dolayı, etik kurul izninin alınmasına gerek duyulmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışma herhangi bir kurum ve kuruluş dâhil olmak üzere hiçbir kimse ile çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

Aktel, M. ve Kaygısız Ü. (2018). Türkiye'de Göç Yönetimi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 579 – 604.

Barkın, E. (2014). 1951 Tarihli Mülteciliğin Önlenmesi Sözleşmesi, *Ankara Barosu Dergisi*, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/398152

Birinci, S. (2024). Avrupa Parlamentosu Seçimleri: Aşırı Sağın Yükselişi, *Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, ANKASAM*, https://www.ankasam.org/european-parliament-elections-the-rise-of-the-far-right/

Bimay, M ve Çetin, E. (2023). Türkiye'nin Göç Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme: Çelişkiler ve Oydaşma Sorunsalı, Yılmaz Vedat, Bimay Muzaffer, 2023, *Türkiye'de Göç Yönetimi Politikaları*, Nobel, Yayın No. 1940

Balun, B., Kurter, O. ve Dinçay, İ. H. (2023). Göç Yönetimi ve Göçlerin Türkiye'deki Sosyoekonomik Yaşama Etkilerine İlişkin Akademisyen Görüşleri, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 58 (1), 877-900.

Duman, B. (2024). Kalkınma Yolu Projesi: Ortadoğu'ya Yeni Umut, *ORSAM Ortadoğu Araştırmaları Merkezi*, https://www.orsam.org.tr/tr/kalkinma-yolu-projesi-ortadoguya-yeni-umut/

Ercan, M ve Seymen, Ç. A. (2023). Avusturya'daki Türk-İslam Algısının Siyasi Yansımaları, *Anadolu Strateji Dergisi*, 5(1), 28-43.

Gökten, K. (2019). Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru ve Yeni Güney Asya Jeopolitiği, *Fiscaoeconomia*, 3(1), 160-176.

Genç, Y., Ustabaşı Gündüz, D. ve Çöpoğlu, M. (2019). Göç ve Kalkınma İlişkisi, *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(18), 479 – 498.

İpek, E. (2021). Türkiye'de göçmen çeşitliliği ve göçün nedenleri. M. Bulut, C. Aksoy Sugıyama & K. Şahin (Ed.), *Uluslararası Göç Araştırmaları Kongresi I (ICOMIR 2021)* içinde (20–22 Mayıs). Ankara.

Köse, H. (2024). *Avrupa'nın göç politikası: Yeni düzenlemeler ve eleştiriler*. Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM). https://www.ankasam.org/avrupanin-goc-politikasi-yeni-duzenlemeler-ve-elestiriler/

Memmedov, A. ve Hasanoğlu, M. (2023). Hazar Denizi`nden Akdeniz`e Zengezur Koridoru, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 6(2), 334 – 344.

Topcu, N. (2019). Küreselleşme, uluslararası göç ve Avrupa Birliği göç politikaları. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (3), 50-65.

Özkızılcık, Ö. (2023). *Orta Doğu'ya savaş ihracı göç olarak geri dönüyor*. Anadolu Ajansı (AA), Görüş. https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-orta-doguya-savas-ihraci-goc-olarak-geri-donuyor/3085696

Salihoğlu, A. (2021). *Göç yönetiminde Türkiye: Uluslararası standartlar ve eğilimler ışığında başka bir yaklaşım mümkün mü?* Araştırma raporu. Uluslararası Mülteci Hakları Derneği. https://umhd.org.tr/upload/Dokuman/opt-goYcY-yoYnetiYmiYnde-tuYrkiYye-178J9YYA6UTU7EYWX2J9.pdf

Kolukırık, S. (2014). Uluslararası Göç ve Türkiye: Yerel Uygulamalar ve Görünümler. *Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken*, *6*(2).

Tok, A. ve Toktaş, B. E. (2022). *Ulusal ve uluslararası hukuka göre Türkiye'deki Suriyelilerin hukuki statüsü* (Rapor No. 158). İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (İNSAMER).

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). *Düzensiz göç istatistikleri*. https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). *Geçici koruma*. https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). *Uluslararası koruma istatistikleri*. https://www.goc.gov.tr/uluslararasi-koruma-istatistikler

Perruchoud, R. ve Redpath, J. (2013). *Göç terimleri sözlüğü: Uluslararası göç hukuku* (2. baskı). Uluslararası Göç Örgütü (IOM).

Yılmaz, V. ve Mecek, M. (2023). Kavramsal ve kuramsal açıdan göç. V. Yılmaz & M. Bimay (Ed.), *Türkiye'de göç yönetimi politikaları*. Nobel Yayınevi.

Migration Management and Türkiye in Sustainable Growth and Development

Extended Abstract

Migration, which is a social movement, creates dynamics that challenge established orders, especially mutual cultural interactions, and sometimes affect the socioeconomic development of states positively and sometimes negatively. These dynamics are directly related to migration management, which is directly related to social and economic development and leaves its mark on the causes and consequences of human welfare. Development is defined as the improvement of human life in a country in a material and spiritual sense and the increase in the welfare of the society as a whole as a result of the development of social, cultural, economic, military and political dynamics supporting each other in a country.

In this research, questions about migration management and how Turkey's national and international migration policy should be in order to ensure sustainable growth and development in Turkey have been tried to be answered. In this context, the existing deficiencies have been tried to be determined and solution proposals have been developed for the deficiencies identified. The main focus of the research is on the effective and efficient migration management of Turkey, which has been an important migration and migration transition (transit migration) country for centuries.

The basic hypothesis that the research tries to prove is twofold;

The first is that migration managed with effective and efficient policies positively affects sustainable growth and development,

The second is that unmanaged and uncontrolled migration poses major internal and external threats to the national and international security of countries.

The scope of the relevant research is from which perspective migrants in Turkey should be viewed from a perceptual perspective. In other words, should migrants be seen as an important locomotive of development in Turkey or are they the source of socioeconomic problems?

In the research, it is aimed to reach high-benefit results that will be obtained as a result of meeting the necessary needs by planning, recording, monitoring, controlling and employing migrants in Turkey in accordance with national policies and legislation in line with sustainable development goals.

On the other hand, in line with effective and efficient migration policies, the international policies that should be carried out with the neighboring states of migration sources and other states that destabilize these states are included in the study. The issue that is particularly emphasized in detail in this research in the context of foreign policy regarding migration management is; In order for the countries that are the source of migration to Turkey to be stable, the countries in Turkey's cultural geography will develop as a result of the urgent implementation of projects such as the Zangezur Corridor and the Development Path, which are on the agenda with Turkey's initiatives.

The most important outcome that this research will provide to the literature is that as a result of making transportation diplomacy such as the Zangezur Corridor and the Development Path effective and efficient in foreign policy, Turkey's neighbors will develop and this development will reflect positively on Turkey in the context of sustainable migration management. The reason is that, as stated above, since migration management is directly proportional to internal and external dynamics, the increase in Turkey's influence in the context of transportation diplomacy in foreign policy will reduce migration to Turkey. On the other hand, the second most important outcome for the literature is that with the changes that need to be made in national policy, Turkey will achieve effective and efficient migration management on the path to sustainable growth and development.

The method of the research is based on a theoretical framework, qualitative interpretative and descriptive approach. In this context, theoretically, the published T.C. The reports of the Ministry of Interior Migration Management Presidency and IOM and definitions on migration have been given priority. Within the framework of the theoretical study, various scientific articles, news sources on migrants published in the national and international press have also been used. On the other hand, within the context of a practical framework, albeit partially, both the author of the study and especially someone who has lived in Europe for many years from the perspective of a migrant, the findings and observations based on the experience in the field are within the scope of the method of this research.